

Súd: Okresný súd Partizánske
Spisová značka: 6Ps/8/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3622201230
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Štefčík
ECLI: ECLI:SK:OSPE:2023:3622201230.5

Uznesenie

Okresný súd Partizánske vo veci osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony M. E., nar. XX.XX.XXXX (ďalej aj len „nesvojprávna“), v konaní zastúpenej kolíznou opatrovníčkou P. B. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom S., D. XXXX/X, pri právnych úkonoch zastúpenej hmotnoprávnym opatrovníkom mestom Partizánske, na návrh navrhovateľky B. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom S., S. Š. XXXX/X, o zmenu opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd mení uznesenie Okresného súdu Partizánske zo dňa 19.03.2018 č.k. 1Ps/3/2017-34 a uznesenie Okresného súdu Partizánske zo dňa 19.09.2019 č.k. 4Ps/4/2018-25 tak, že odvoláva z funkcie opatrovníka nesvojprávnej M. E., nar. XX.XX.XXXX mesto Partizánske a ustanovuje nesvojprávnej za opatrovníka B. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom S., S. Š. XXXX/X.

II. Opatrovníčka je povinná nesvojprávnou zastupovať ako zákonný zástupca v celom rozsahu, vo všetkých veciach a pri všetkých právnych úkonoch, spravovať jej majetok a všetky jej záležitosti s tým, že ak nejde o bežné veci, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

III. Opatrovníčka je povinná podávať súdu dvakrát do roka, a to k 30.06. a k 31.12. kalendárneho roka správy o nesvojprávnej a správy o nakladaní s jej majetkom v rozsahu, v akom je povinná ju zastupovať a do 30 dní po skončení svojej funkcie je povinná súdu podať záverečný účet o správe jej majetku.

IV. V ostatných častiach ostávajú uznesenia tunajšieho súdu zo dňa 19.03.2018 č.k. 1Ps/3/2017-34 a zo dňa 19.09.2019 č.k. 4Ps/4/2018-25 nezmenené.

odôvodnenie:

(1) Navrhovateľka sa podaným návrhom domáha zmeny opatrovníka nesvojprávnej M. E., nar. XX.XX.XXXX tak, že súd odvolá z funkcie opatrovníka mesto Partizánske a ustanoví do funkcie opatrovníka ju. Návrh odôvodnila tým, že mesto Partizánske je opatrovníkom nesvojprávnej. Tá je jej sestra a strpí vážnou psychickou poruchou, na základe ktorej bola v novembri 2021 umiestnená v CSS F. E. - T.. Po umiestnení v zariadení sa snažila s mestom Partizánske dohodnúť o úhrade nedoplatkov na nájme alebo nákladov v CSS. K dohode nedošlo, mesto dohodu odmietlo s tým, že byt nesvojprávnej bude odpredaný a finančné prostriedky budú použité na zabezpečenie starostlivosti o nesvojprávnou priamo. Právny úkon súd opatrovníkovi neschválil. Ona od umiestnenia nesvojprávnej do zariadenia prispieva mesačne sumou 40 €, posielala balíky s oblečením, obuvou, hygienickými potrebami a sladkosťami.

(2) Súd uznesením zo dňa 28.10.2022 č.k. 6Ps/8/2022 - 24 ustanovil nesvojprávnej kolízneho (procesného) opatrovníka, pretože v tomto konaní ju nemôže zastupovať ustanovený opatrovník (sám je účastníkom konania).

(3) Súd na prejednanie veci nariadil pojednávanie na 14.12.2022, ktoré však bolo zo zdravotných dôvodov na strane navrhovateľky odročené bez prejednania veci na 23.01.2023.

(4) Opatrovník nesvojprávnej k návrhu uviedol, že s ním nesúhlasí. Popísal stav nesvojprávnej i skutočnosť, že bola umiestnená v domove sociálnych služieb. Popísali svoju starostlivosť o potreby nesvojprávnej a spoluprácu s domovom sociálnych služieb. Oni ako opatrovník nemajú dôvod na zmenu opatrovníctva, opatrovníctvo je najoptimálnejšie a funguje. Popísali svoj postoj k predaju bytu nesvojprávnej a obavy, aby sa zmenou opatrovníctva nezneužila situácia na prístup k majetku nesvojprávnej. Následne by navrhovateľka mohla opäť žiadať o zmenu opatrovníctva, čo vnímajú ako neefektívne.

(5) Navrhovateľka v podaní označenom ako Doplnenie návrh na zmenu opatrovníka M. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. X. XXXX/XX, XXX XX S. opätovne popísala svoje snahy o úhradu výdavkov nesvojprávnej za byt a podľa nej nedostatočnú komunikáciu s opatrovníkom. Poukázala na to, že zdravotný stav nesvojprávnej sa ani počas opatrovníctva mesta nezmenil. Opätovne bola hospitalizovaná a následne umiestnená v domove sociálnych služieb. K zlepšeniu jej stavu už nedôjde. Nie je jej záujmom vziať ju z domova, ani narušiť jej režim. Naďalej bude v zariadení, s ktorým rodina spolupracuje, s nesvojprávnou sú v kontakte. Zo strany mesta ju nik nekontaktoval. Ona jej vybavila v roku 1999 invalidný dôchodok, vyplatila jej dlhy. Počas jej opatrovníctva si kúpila byt. V roku 2008 požiadala o zbavenie svojprávnosti a stala sa opatrovníkom. Hlavným dôvodom bola dcéra nesvojprávnej, ktorá s ňou manipulovala, pripravovala ju o peniaze a citovo vydierala. Ona je od roku 1981 nepretržite zamestnaná, PN bola naposledy v roku 1994, bytovú situáciu má vyriešenú, býva v byte, ktorého je vlastníčkou a vlastní aj iný byt. Jej synovia takisto majú vlastné bývanie a stabilné zamestnanie a príjem. Opätovne poukázala na pokus o predaj bytu nesvojprávnej. Zmena opatrovníka v roku 2018 nebola podľa nej správne rozhodnutie.

(6) Súd na pojednávaní dňa 23.01.2023 vykonal dokazovanie oboznámením podstatného obsahu listinných dôkazov, ktorými sú odpoveď na lustráciu v registri obyvateľov na čísle listu spisu (ďalej len „č.l.“) 7, odpoveď na lustráciu v registri obyvateľov na č.l. 8, výpis z listu vlastníctva na č.l. 48 a na č.l. 50, správa o osobe na č.l. 71, odpis z registra trestov na č.l. 74, výpis z registra priestupkov na č.l. 75 a oboznámil aj podstatný obsah pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 1Ps/1/2022, z toho najmä rozsudok na č.l. 99, podstatný obsah pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 4Ps/4/2018, z toho najmä uznesenie na č.l. 25, správy o osobe na č.l. 41, 47, 52, podstatný obsah pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 1Ps/3/2017, z toho najmä uznesenie na č.l. 34, podstatný obsah pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 6Ps/1/2008, z toho najmä rozsudok na č.l. 46. Následne vypočul navrhovateľku.

(7) Listiny predložené navrhovateľkou, týkajúce sa jej komunikácie s mestom Partizánske, ani listy vlastníctva preukazujúce pomery jej synov súd ako dôkazy nevykonal, pretože ich nepovažoval za potrebné pre posúdenie predmetu konania. Pre rozhodnutie postačovalo vykonanie tých dôkazov, ktoré vykonané boli. Komunikáciu medzi mestom a navrhovateľkou, ktorá v tom čase nebola zákonnou zástupkyňou nesvojprávnej, súd nepovažuje za relevantnú, rovnako ako sú irelevantné majetkové pomery detí navrhovateľky.

(8) Z vykonaných dôkazov pre potreby rozhodnutia vo veci súd zistil nasledujúci skutkový stav.

(9) Nesvojprávna bola rozsudkom tunajšieho súdu zo dňa 06.10.2008 č.k. 6Ps/1/2008-46 pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 23.12.2018. Bola jej ustanovená opatrovníčka B. E..

(10) Uznesením tunajšieho súdu zo dňa 19.03.2018 č.k. 1Ps/3/2017-34 došlo k zmene citovaného rozsudku tak, že ustanovená opatrovníčka bola z funkcie odvolaná a za opatrovníka bolo ustanovené mesto Partizánske. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 19.03.2018. Dôvodom na zmenu opatrovníctva bol návrh opatrovníčky, ktorý odôvodnila tým, že sa voči nej správa nesvojprávna agresívne a negatívne, čo malo na ňu stresujúci vplyv.

(11) Uznesením tunajšieho súdu zo dňa 19.09.2019 č.k. 4Ps/4/2018-25 došlo k zmene rozsahu oprávnení a povinností opatrovníka mesta Partizánske. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 29.10.2019. V uvedenom konaní ustanovený opatrovník doručil súdu správy, z ktorých vyplýva, že nesvojprávna bývala na adrese trvalého pobytu, poberala len invalidný dôchodok. S prostriedkami hospodáril pracovník mesta, zabezpečoval potreby nesvojprávnej. Bola jej poskytovaná opatrovateľská služba mesta (23.02.2021). Z ďalšej správy vyplýva, že od 13.09.2021 bola hospitalizovaná v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie (02.11.2021). Z ostatnej správy v pripojenom spise vyplýva, že nesvojprávna bola umiestnená v Domove sociálnych služieb F. E. - T., kde jej bola poskytovaná celoročná pobytová sociálna služba. Úhrada za službu bola platená z jej invalidného dôchodku. Bola mobilná, samoobslužná, potrebovala dohľad. Bola vlastníčkou X-izbového bytu, mala dlh na nájme 225,58 € (13.01.2022).

(12) Opatrovník nesvojprávnej za ňu uzavrel kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol predaj jej bytu. Súd rozsudkom zo dňa 06.06.2022 č.k. 1Ps/1/2022-99 právny úkon za nesvojprávnu neschválil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 19.07.2022.

(13) Navrhovateľka je spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu. Je vlastníčkou dvoch bytov. Nemá žiadny záznam v registri trestov ani v registri priestupkov.

(14) Nesvojprávna je naďalej v domove sociálnych služieb, s jej invalidným dôchodkom hospodári mesto.

(15) Z výpovede navrhovateľky vyplýva, že ona bola opatrovníčkou 10 rokov, počas ktorých sa dali veci do poriadku. Je sestrou nesvojprávnej. Spolupráca s ňou bola ťažká, nespolupracovala pri liečbe, nič nerešpektovala. Ona (navrhovateľka) sa popri tom musela venovať aj chorej matke. Preto opatrovníctvo prešlo na mesto. Ona chcela platiť nedoplatky za byt nesvojprávnej, ale mesto nesúhlasilo. Nesúhlasila s plánom mesta predať byt a dať peniaze nesvojprávnej na účet, preto podala návrh v tejto veci. K zmene došlo v tom, že nesvojprávna je v ústave, kde aj zostane. Rodina jej pomáha. Kým to nebude nevyhnutné, byt nepredajú. Má výhrady voči opatrovníctvu zo strany mesta, mali vytvoriť rezervu na drobné výdavky, nesúhlasila so spôsobom vykonania deratizácie v byte.

(16) Zástupkyňa hmotnoprávneho opatrovníka sa vyjadrila k spôsobu výkonu opatrovníctva. Poukázala na dezolátny stav bytu nesvojprávnej, ako i na jej príjmy, ktoré neumožňovali vytvárať rezervu. Dlh za platby na byte sa vždy štvrtročne vyrovnal. Problém bol s dcérou nesvojprávnej, ktorá je bezdomovkyňa, nesvojprávnu v podstate využívala, domáhala sa vstupu do jej bytu. Oni zabezpečili liečbu nesvojprávnej. Majú obavy, aby nebola vrátená domov, aby u nej nedošlo k ďalšiemu výpadku. Mesto platí všetky jej náklady, peniaze stačia aj na úhradu vreckového, žiaden dlh nesvojprávna nemá. Do umiestnenia do zariadenia spolupráca s rodinou nebola, k iniciatíve došlo až po predaji bytu. Byt chceli predať, pretože nesvojprávna sa do neho určite nevráti a zbytočne sa zaň platí. Momentálne nie sú na byte žiadne dlhy. Mali záujem predať byt rodine, avšak navrhovateľka sa konkrétne nevyjadrila. Má informácie, že navrhovateľka posielala nesvojprávnej balíky a financie.

(17) Navrhovateľka uviedla, že nesvojprávna bola v zariadení už v roku 2017, tam však neboli schizofrenickí pacienti a ona nespolupracovala a nerešpektovala režim. Po týždni sa zmluva zrušila. Ona sa o umiestnení nesvojprávnej v zariadení nedozvedela od mesta, ale od vnuka nesvojprávnej. Zo zariadenia odísť nemôže, čo považuje za správne. Nie je pravda, že by spolupráca začala až po začatí konania o schválení právneho úkonu. Už v decembri 2021 posielala balík. Mesto ju nikdy neoslovilo, či má skutočný záujem kúpiť byt, ak by to bola jediná možnosť, kúpila by ho. Aj ak by ho nekúpila, aj tak má záujem o opatrovníctvo, nemá to nič spoločné s bytom.

(18) Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

(19) Podľa § 27 ods. 3 OZ ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadnej jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

(20) Podľa § 28 OZ ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

(21) Podľa § 272 CMP súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

(22) Podľa § 274 ods. 1, ods. 2 CMP súd rozhoduje uznesením. V uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

(23) Podľa § 277 ods. 2 CMP súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

(24) Podľa § 93 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy súd uloží opatrovníkovi, ktorý bol ustanovený osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony, povinnosť predkladať súdu najmenej dvakrát do roka správy o opatrovancovi a správy o nakladaní s jeho majetkom v lehotách, ktoré určí.

(25) Súd vychádzal pri rozhodovaní aj z nasledujúcej súdnej praxe (rozhodnutí najvyššieho súdu):

(26) R 14/1967: Predpokladom na ustanovenie navrhutej osoby za opatrovníka je súhlas tejto osoby s prevzatím funkcie opatrovníka; v konaní o ustanovení opatrovníka je osoba navrhnutá do funkcie opatrovníka účastníkom konania.

(27) R 77/1968: Opatrovník osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony môže byť súdom zbavený svojej funkcie z dôležitých dôvodov.

(28) R 50/1985: Ustanoviť za opatrovníka národný výbor alebo jeho zariadenie má byť výnimkou. Zostáva povinnosťou súdu ustanoviť občanovi za opatrovníka predovšetkým niekoho z príbuzných alebo inú osobu, ktorá by bola ochotná túto funkciu zodpovedne vykonávať a má na to všetky predpoklady.

(29) Súd po vykonanom dokazovaní a zhodnotení jeho výsledkov dospel k záveru, že návrh na zmenu opatrovníka nesvojprávnej je dôvodný. Nesvojprávna bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu. V súlade s ustanovením § 27 ods. 2 OZ teda musí mať opatrovníka. Kto je opatrovníkom nesvojprávnej osoby určuje zákon (§ 27 ods. 3 OZ) aj súdna prax. V prvom rade by mala byť za opatrovníka ustanovená príbuzná osoba alebo iná (najmä blízka) osoba, ktorá súhlasí s vykonávaním funkcie. Až keď takej osoby niet, má byť za opatrovníka ustanovený orgán miestnej štátnej správy, prípadne právnická osoba ním zriadená (napríklad zariadenie sociálnej starostlivosti a podobne).

(30) Nesvojprávnej bolo za opatrovníka ustanovené mesto Partizánske, pretože v čase, kedy došlo k zmene jej opatrovníka (r. 2018) sa nenašla jej blízka osoba, ktorá by súhlasila s vykonávaním funkcie opatrovníka. V súčasnosti však došlo k zmene v tom, že sestra nesvojprávnej (navrhovateľka) súhlasí s ustanovením. Keďže ide o blízku osobu, ktorá je spôsobilá na právne úkony a ktorú nevyklučuje spôsob jej života či iné okolnosti z výkonu funkcie opatrovníka, má jej ustanovenie za opatrovníka prednosť pred ustanovením orgánu miestnej štátnej správy (obce, respektíve mesta). Preto je daný iný vážny dôvod v zmysle ustanovenia § 277 ods. 2 CMP na zmenu opatrovníka.

(31) Z uvedených dôvodov súd návrhu vyhovel.

(32) Zároveň v zmysle ustanovenia § 274 ods. 2 CMP vymedzil rozsah oprávnení a povinností ustanovenej opatrovníčky, a to tak, aby bol v súlade s § 28 OZ.

(33) Opatrovníčke súd uložil aj povinnosti podľa § 93 vyhl. MS SR č. 543/2005 Z.z.

(34) Vo výroku IV. súd konštatoval, že týmto rozhodnutím dochádza k zmene uznesení tunajšieho súdu č.k. 1Ps/3/2017-34 a č.k. 4Ps/4/2018-25 len v tých častiach, ktoré sa týkajú osoby opatrovníka.

(35) Súd považuje za potrebné vysporiadať sa aj s námietkami súčasného opatrovníka, ktorý so zmenou nesúhlasil. V prvom rade je potrebné opätovne zdôrazniť, že ustanovenie obce alebo mesta za opatrovníka má byť len celkom výnimočné, ak niet žiadnej inej vhodnej osoby, ktorá by túto funkciu mohla riadne vykonávať. Vice versa platí, že ak je k dispozícii vhodná blízka osoba, ktorá súhlasí s ustanovením do funkcie opatrovníka a pri ktorej nie je dôvodné predpokladať, že by nevykonávala svoju funkciu riadne, nemožno za opatrovníka ustanoviť obec alebo mesto. Už samotný súhlas blízkej osoby, ktorú nevyklučujú z opatrovníctva vážne skutočnosti (týkajúce sa jej spôsobilosti na právne úkony, prípadne aj osobnostných či morálnych predpokladov pre riadny výkon funkcie) je teda dostatočným dôvodom, aby súd z opatrovníctva obec alebo mesto odvolal. Je potrebné uviesť, že v tomto konaní súd nezistil, že by si súčasný opatrovník riadne neplnil svoje úlohy z opatrovníctva vyplývajúce. Porušenie povinností či zneužívanie práv opatrovníka z vykonaného dokazovania nevyplýva. Tzv. „iný vážny dôvod“ na zmenu opatrovníctva však áno.

(36) Súd vníma obavy súčasného opatrovníka, ktoré vyplývajú zo stavu nesvojprávnej v čase, keď opatrovníctvo prevzali (nedodržiavanie liečby, nedostatok režimu). Navrhovateľka odvolanie svojho súhlasu s vykonávaním funkcie odôvodňuje zlyhmi vzťahmi s nesvojprávnou i situáciou vo svojej rodine v tom čase. V súčasnosti však už oproti stavu v čase ostatnej zmeny opatrovníka došlo k zmene v tom, že nesvojprávna je (možno predpokladať, že natrvalo) umiestnená v zariadení sociálnej starostlivosti s pobytovou formou. Navrhovateľka viackrát zdôraznila, že toto umiestnenie považuje za správne a prospešné pre nesvojprávnou a nechce na ňom nič meniť. Obavy vyplývajúce z toho, že by navrhovateľka mohla zneužiť opatrovníctvo na prístup k majetku nesvojprávnej nie sú namieste, pretože na iné ako bežné úkony týkajúce sa majetku nesvojprávnej potrebuje schválenie súdu. Súčasný opatrovník sa o tejto skutočnosti mohol presvedčiť aj priamo, v konaní na tunajšom súde sp. zn. 1Ps/1/2022. Zároveň je opatrovník povinný súdu pravidelne predkladať správy o nakladaní s majetkom nesvojprávnej, ktoré slúžia na kontrolu výkonu funkcie opatrovníka a môžu byť podnetom na jeho zmenu. Obavy terajšieho opatrovníka však v súčasnosti súd považuje za nepodložené.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu m o ž n o podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia na Okresnom súde Partizánske.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, uvedenie spisovej značky) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu

smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má uvedenú vadu, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní. V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.